6. ***Мойсеюк Н.Є.*** *Педагогіка: навчальний посібник [3-є вид.,доповнене] / Н.Є. Мойсеюк. - 2001.- 608 с.*

7. ***Падалка Г.М.*** *Педагогіка мистецтва : теорія і методика викладання мистецьких дисциплін / Г.М. Падалка. - К. : Освіта України, 2008. – 274 с.*

8. ***Щолокова О.П.*** *Діалогічна стратегія музичної освіти / О.П. Щолокова // Єдність навчання і наукових досліджень- головний принцип університету : м-ли доповідей звітної-науково практ. конф. викладачів університету за 2008 рік [укл. Г.І. Волинка та ін.].-К.:НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009.- 264 с.*

9. ***Рудницька О.П.*** *Педагогіка: загальна та мистецька : навчальний посібник /О.П. Рудницька – Тернопіль : Навчальна книга «Богдан», 2005.- 360 с.*

УДК 371.378. 016 78.01

Чжао Веньфан

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ МІЖКУЛЬТУРНО-ТВОРЧОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ І КИТАЙСЬКИХ СПІВАЦЬКИХ ТРАДИЦІЙ В УМОВАХ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНОГО НАВЧАННЯ

В статье освящаются теоретико-методологические основы межкультурно-творческой трансформации лучших певческих традиций двух древних культур Украины и Китая в условиях высшего музыкально-педагогического образования с целью перенесения их в школьную практику обеих стран.

Ключевые слова: *теоретико-методологические основы, межкультурно-творческая трансформация, певческие традиции Украины и Китая.*

The article osvyaschayutsya theoretical and methodological foundations intercultural creative transformation of the best singing traditions of two ancient cultures of Ukraine and China in terms of higher music teacher education in order to transfer them into classroom practice in both countries.

Keywords: *theoretical and methodological foundations, intercultural creative transformation and singing traditions of Ukraine and China.*

> *"…Слухати багато, вибирати з почутого краще і наслідувати йому; бачити багато і запам'ятовувати те, що бачив…Той, хто повторює старе і довідується про нове, може бути поводирем".*
>
> *Конфуцій*

Сучасний етап розвитку вищої педагогічної освіти характеризується посиленням міжкультурних зв'язків, підвищенням інтересу до педагогічних і культурних традицій інших народів і цивілізацій як з баку українських науковців так і представників інших народів світу. Останнім часом творчо співпрацюють китайські аспіранти з українськими науковими дослідниками в напрямку обміну найкращими етопедагогічними і мистецькими технологіями, традиційними методами опанування різними видами музичного мистецтва. Зародження китайської цивілізації (межа 4-3 тис. до н. е), через особливості природного та соціально-культурного середовища, історично пов'язано з розвитком театрального виду мистецтва (на відміну від найменш розвиненого вокального мистецтва).

Сучасна політика китайського уряду спрямована на “міжцивілзаційний діалог і обмін досвідом, …збереження розмаїття світових цивілізацій і моделей розвитку”, з метою взаємозбагачення, а не за для конфронтації”. “В культурному відношенні це – взаємоосвіта і пошук спільного при наявності розбіжностей, поваги до різноманіття світу забезпечують творення загальних стимулів для процвітання і прогресу людської цивілізації (Ван Лєй) [2, 22]. Нові вимоги епохи спричинили також бажання китайських діячів опанувати і розвивати всесвітньо популярні види мистецтва для встановлення міжкультурно-творчих взаємозв’язків.

У цій царині відбувається постійне зростання інтересу китайських дослідників і спеціалістів в галузі освіти до вивчення наукових ідей, концепцій, парадигм, кращих культурних традицій і практичного досвіду інших країн світу. Це відбувається тому, що вищу музично-педагогічну освіту в Китаї можна віднести до молодої галузі, яка налічує менш ніж сто років від часу свого заснування, але такою, яка стрімко розвивається і стала вагомим чинником модернізації освіти і культури країни.

Ціла плеяда китайських науковців внесла вагомий внесок у різні напрямки вищої музично-педагогічної освіти Китаю. Їх наукові здобутки розкриваються у працях Ван Пэшоань, Ван Юйхэ, Гу Инь, У Іфан, Лю Сян-ю, Лю Цин, Ма Донфэн, Сай До Чі, Сунь Цзинань, Сю Хайлинь, Хо Инин, Шу Синьчэн, Чжан Сянь, Чжан Юань, Цао Ян Цзоу Айминь та ін.

Проблеми теоретико-методичного забезпечення музичного навчання розкриваються у роботах Го Шэнцзянь, Ван Яохуа, Се Цзясинь Чжэн Цзиньян, Гао Гонин, Ма Да, У Шуньчжан, Чжу Юнбэй, Юй Бинь, Юань Шаньци та ін.

Зокрема плідно співпрацюють українські науковці і китайські аспіранти в різних мистецьких галузях. Особливою популярністю користується в Китаї проблема розвитку вокального (Ван Шаньху, Вей Лімін, Ван Лей, Ву Гуо Линг, Лю Лан, Лю Цюлін, Ма Цзюнь, Цзінь Нань, Цой Сяо Юй, Чжан Жун, Чжан Яньфен, Чжоу Сяоянь та ін.) і хорового дитячого і професійного мистецтва (Ли Цзиньюань, Лінь Хай, Чжай Хуань та ін.) з урахуванням багатовікового досвіду українського виконавства.

Тому *метою даної стат*ті є висвітлення загальних теоретико-методологічних засад міжкультурно-творчої трансформації співацьких традицій України і Китаю, яка здійснюються в умовах вищої музично-педагогічної освіти.

Першоосновою вокально-культурних взаємовідносин між Україною і Китаєм є віднайдення єдиних шляхів культурного етногенезу, що склалися ще на початкових стадіях розвитку стародавніх цивілізацій. У певній історичні часи вони розійшлися, але можуть зійтися і творчо взаємодіяти вже в нових науково-мистецьких формах. Походження найстародавніших артефактів фольклору народів світу свідчать про їх єдність, яка йде ще з родоплемінної календарно-трудової обрядовості і має ритуально-магічне призначення (замовлення майбутнього врожаю і доброго полювання, закликання дощу або сонця, одруження, народження дитини, поховання померлих, будівництво житла тощо) [11, 40].

З цього приводу О. Щолокова пише: “Про поетичне і музичне мистецтво Давнього Китаю збереглося мало відомостей, але наявні джерела свідчать про значні успіхи китайського народу в цих галузях творчої діяльності. Витоками китайської музики і танцювального мистецтва були ритуальні племінні пісні і танці, що мали високий художній рівень розвитку в 2-1 тис. до н. е. Пісенно-танцювальні обряди, так звані *ху* – присвячувалися збиранню врожаю і жертвоприношенням духам. Вони супроводжувалися грою на шкіряних барабанах, металевих дзвіночках, духових інструментах, зроблених з бамбука та глини. Від самого початку свого становлення китайська музика була пов’язана із філософією та

особливостями соціальної організації китайського суспільства. Це сприяло утворенню органічної системи музичного мислення, яке, незважаючи на неминучі історичні зміни, збереглося впродовж віків як цілісне естетичне явище. У стародавніх текстах (XI-VI ст. до н. е.) словом "юе" (музика) позначалася святкова сфера життя. Це поняття, крім музики, охоплювало поезію, танок, живопис, архітектуру, загальний ритуал і навіть сервірування столу" [11, 108].

Говорячи про культурні паралелі розвитку стародавніх цивілізацій, зокрема України і Китаю, слід відзначити, що Пра-Україна в свої синкретичній єдності, магічності і світоглядній міфічності, розвивалась тими ж шляхами, що і інші культури світу (до яких належить і Китай), про що свідчать подібні артефакти і археологічні знахідки (ударні і духові музичні інструменти, виготовлені з каменю та кісток тварин, наскальні зображення проведення різних ритуалів, статуетки жінок, що танцюють тощо) [10, 53].

Сьогодення освітньо-культурного прогресу суспільства обох країн Заходу і Сходу вимагає відшукувати нові спільні шляхів "біо-психо-духовного розвитку людини в природному і соціальному середовищі", підвищення її професіоналізму і конкурентоспроможності на ринку праці, що в свою чергу вимагає постійного розвитку педагогічної методології та її засад. ЇЇ напрямки і зміст представлені в основних положеннях філософії освіти, яка розглядається як "комплекс сучасних ідей і концепцій, за допомогою яких можна домогтися стабільної рівноваги в освітній галузі" та культурному оновленні [6].

З філософських позицій: "Головна мета сучасної гуманітарної науки вбачається філософами цього напрямку в пошуку об'єднуючого фактору, можливих шляхів і підходів, які сприяють **конвергенції** (наш курсив від лат. convergentio – сходжусь, наближаюсь). "Термінами сподівань" описують філософи і соціологи актуальні і рятівні для людства процеси становлення і удосконалення ***єдності народів Землі,*** вбачають у ній можливість виходу з екологічної і духовної кризи, в які заглиблюється людство, подолавши межу другого тисячоліття. Становлення глобального мислення з необхідністю сприятиме подоланню національного шовінізму і геополітичних домагань наддержав, а відчуття належності до єдиної планети, відповідальності за неї, за загальнонаціональні цінності культури і долю людства будуть джерелом творчої активності кожної людини (А. Печчеї)" (І. Зязюн) [6, 218]. У висновках до теорії освіти автор наголошує:"… *необхідна побудова цілісного процесу набування знань, адекватних життю побудова органічного комплексу гуманітарно-соціально-історичних, природничо-наукових і художніх дисциплін, об'єднаних єдністю гуманістичних смислів і духовно-моральних цілей*. При цьому особливо важливо активізувати невербальні способи одержання знань в процесі їх переживань (співпереживання, опочуттєвлення – гуманізація" [6, 215]. Що може в переважній більшості забезпечити музичне мистецтво.

Одним з таких "об'єднуючих факторів, можливих шляхів і підходів", оновлюючих форм навчально-виховного процесу в Інститутах мистецтв є розробка теоретико-методологічних засад міжкультурно-творчої трансформації українських і китайських співацьких традицій та розгляд цієї акції як шлях до модернізації вищої музично-педагогічної освіти двох стародавніх країн.

Головним завданням міжкультурної освіти в процесі інкультурної комунікації є віднайдення вірного співвідношення освітньо-виховних традицій, вміння дозовано використати їх в певній культурі та адаптувати до відповідних умов певного напрямку навчання. Тому на авансцену сучасного освітнього простору виступає проблема створення міжкультурної парадигми, визначення теоретико-методологічних засад міжкультурно-творчої комунікації представників українських і китайських культурних традицій (в тому числі і співацьких), на основі яких можна проектувати і здійснювати нові музично-педагогічні дослідження.

Аналіз першоджерел з досліджуваної проблеми дав змогу визначити теоретико-методологічні засади даного феномену, які полягають у викладі основних наукових концепцій, положень, теорій та наукових досягнень в музично-педагогічній галузі. Генералізуючою теорією, на якій ґрунтується дане дослідження є проблема співвідношення культур Схід – Захід. О. Шевнюк зазначає, що "Схід і Зхід – парна категорія, яка виражає дихотомію (наш курсив – від грец. dichotomia – dicha на дві частини і tome – переріз – тобто поділ обсягу поняття на два видові поняття, що суперечать одне одному) цілого всесвітньої культури в ряді смислових антиномій (наш курсив – від грец. antinomia – суперечність у законі – тобто суперечність між двома твердженнями, що взаємно виключають одне одного, але однаково переконливо доводяться логічним шляхом): демократія – деспотизм, аскеза – містика, модернізація – традиційність, індивідуалізм – колективізм тощо; ці антиномії взаємопов'язані і впливають одна на одну" [10, 181], що і може стати підґрунтям міжкультурно-творчої взаємодії співочих традицій України і Китаю.

Розробка методологічних засад ґрунтується також на наукових підставах, які утворюють комплекс базових взаємоінтегруючих і взаємозалежних *підходів,* які обумовлюють один з основних принципів нашого дослідження – принцип *міжкультурно-творчої транфомації* вокального навчання в Інститутах мистецтв:

а) аксіологічний підхід – орієнтує студентів на: формування системи цінностей демократичного суспільства, дотримання поваги до національних культурних традицій обох країн,

б) історико-соціальний підхід – розкриває: джерела виникнення, розвиток і становлення певних культур, у хронологічній послідовності розкриває динаміку їх взаємовідносин з метою виявлення внутрішніх і зовнішніх зв'язків, дає змогу врахувати весь попередній історико-соціальний і культурний досвід та розкрити перспективи інтеграції в міжнародний освітньо-інфомаційний простір (оскільки "історичний підхід до вивчення педагогічної науки, розширює обрій дослідження й підводить до більш глибокого розуміння сутності самого явища" (Ф. Корольов));

в) інкультуративний підхід – пов'язаний з проникненням найкращих традицій інших культур у професійні сфери, забезпечує збагачення міжнародного культурного досвіду в напрямку обміну та творчої трансформації співацьких національних традиції обох країн, де саме "інтеграційна функція культурної парадигми" займатиме провідні позиції і забезпечуватиме якість та інноваційний рівень музично-педагогічної освіти, а також педагогічної культури студентів;

г) гуманістичний підхід – забезпечує: гуманізацію навчально-виховного процесу, створення "зони психологічного комфорту", формування толерантних взаємовідносин між представниками різних етносів; розробляє відповідне змістовне наповнення навчальних дисциплін, з метою перенесення його на шкільні умови навчання іншої країни;

д) антиномічно-інтеграційний підхід – розкриває вже відому нам суперечність між двома твердженнями, що взаємно виключають одне одне, але однаково переконливо доводяться логічним шляхом і поняттям "інтеграції" (від лат. *integratio* – відновлення, поповнення, що утворено від integer – цілий; префікс *in*. – в даному випадку означає проникнення в щось) і пов'язаний, як з проникненням в іншу культуру, так і вихід за її межі – між планетарний культурно-освітній простір.

ж) особистісно-евристичний, пов'язаний із задоволенням особистісної естетичної потреби в отриманні нових знань значно вищого рівня та використанням прогресивних евристичних методів, які забезпечують формулюванням питань або навіювання студентам

роздумів і міркувань, в результаті яких вони самі приходять до вирішення поставлених творчих завдань професійного напрямку. "Евристичний метод передбачає народження знань замість їх "передачі …і реалізує особистісний творчий потенціал" (А. Хуторській) [9, 536].

з) рефлексивно-діяльнісний – безпосередньо пов'язаний із самоаналізом власного психічного стану, внутрішніх психічних процесів, які повернені на збагачення особистого духовного світу, розуміння своєї індивідуальності та відрізняється співвіднесеністю елементів мислення і дійсності, що допомагає проектуванню професійних планів тощо, а використання особистісно-орієнтованих освітніх технологій, спрямованих на усвідомлення суб'єктом освіти особистісної *рефлексії* в процесі міжкультурно-творчої транформації співацьких традицій України і Китаю, допоможе визначити головні концепти вокального навчання в Інститутах мистецтв.

Таким чином, визначення теоретико-методологічних засад міжкульуно-творчої транфомації українських і китайських співацьких традицій в умовах музичного-педагогічного навчання, дасть змогу моделювати структуру і зміст вокальної підготовки представників обох етносів на ґрунті національних культурних традицій та з урахуванням їх особистісних професійних потреб.

Література

1. ***Андрущенко В.П.*** *Мистецька освіта в системі формування педагога XXI століття // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти: Зб. Наук. праць. – Вип. 1 (б). – К.: НПУ, 2004. – С. 3-5.*

2. ***Ван Лэй.*** *"Диалог цивилизаций и гармоничный мир" / Ван Лэй. – Китай. – №* ***8 (58), август 2010. – С. 22.***

3. ***Вей Лімін.*** *Культурні традиції у підготовці китайських студентів до співацької діяльності / Вей Лімін // Національно-культурний простір України XXI ст.: стан і перспективи. – К.: НАКККіМ, 2010. – С. 339-344.*

4. ***Ву Гуо Линг.*** *О предпосылках интонационных взаимодействий китайской и украинской песенности / Ву Гуо Линг // Музичне мистецтво і культура. – Одесса, 2001. – С. 169-178.*

5. ***Гусейнова Л.В.*** *Міжкультурний діалог як чинник формування виконавської культури майбутнього вчителя музики / Л.В. Гусейнова // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. – Луганськ, 2011. – № 7 (218). – С. 39-45.*

6. *Зязюн І.А. Інтеграційна функція культурної парадигми / І.А. Зязюн // Професійно-художня освіта України : зб. наук. праць [редкол.: І.А. Зязюн (голова), В.О. Радкевич, Н. М. Чепурна (заступники голови) та ін.]. – Київ; Черкаси : Видавництво "Черкаський ЦНТЕІ", 2008. – Вип. V. – С. 3-13.*

7. ***Цой Сяо Юй.*** *Європейська і китайська вокальні школи: порівняльний аналіз / Цой Сяо Юй // Педагогічна майстерність як система професійних і мистецьких компетентностей: зб. матеріалів VII педагогічно-мистецьких читань пам'яті професора О. П. Рудницької / [за ред. О.М. Отич]. – Чернівці: Зелена Буковина, 2010. – С. 141–142.*

8. ***Чжан Цзюнь.*** *Китайская народная музыка в профессиональной подготовке студентов музыкальных факультетов: автореф. дис. на соиск. ученой степени канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теория и методика обучения и воспитания (музыка)» / Чжан Цзюнь. – М., 2008. – 22 с.*

9. *Хуторской А.В. Современная дидактика : [учеб. пособие]. – 2-е изд. перераб. / Андрей Викторович Хуторской. – М. : Высш. шк., 2007. – 639 с.*

10. ***Шевнюк О.Л.*** *Феномен культур Сходу / Культурологія: [навчальний посібник] / Шевнюк Олена Леонідівна – К.: Знання-Прес, 2004. – 353 с.*

*11. **Щолокова О.П.** Художня культура Китаю / Світова художня культура: Від первісного суспільства до початку середньовіччя: [навч. посіб.] / О.П. Щолокова, С.В. Шип, О.Л. Шевнюк, О.М. Семашко. – К.: Вища шк., 2004. – С. 105-109. (175 с.: іл.).*

УДК 378:37.036

Юй Фей

РОЛЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ В КИТАЇ

Статья посвящена актуальным вопросам повышения эффективности профессиональной подготовки будущих учителей музыки и роли педагогической практики в этом процессе. Рассматриваются основные проблемы, которые касаются механизмов организации педагогической практики в системе музыкально-педагогического образования в Китае.

Ключевые слова: *музыкально-педагогическое образование в Китае, профессиональная подготовка студентов-музыкантов, педагогическая практика.*

The article is devoted to enhance the effectiveness of training future teachers of music and the role of teaching practice in the process. The basic problems that relate to mechanisms for organizing teaching practices in the music teacher education in China.

Keywords: music teacher education in China, training music students, pedagogical practice.

XXI століття стало часом реальних змін в системі освіти Китаю, а її рівень став визначати відношення до майбутньої долі країни і народу. Значною мірою якість підготовки майбутніх учителів як компетентних спеціалістів для початкових і середніх шкіл залежить від впровадження нових навчальних програм і стандартів, а також сучасних підручників. Разом з тим важливою частиною професійної мистецької освіти у педагогічних університетах Китаю є педагогічна практика, що вважається важливою складовою програми навчання і необхідним етапом початку педагогічної діяльності вчителя [1]. Ця форма роботи сприяє практичному опануванню студентами методами та прийомами викладання мистецьких дисциплін, розкриває їх здібності, спонукає до сміливого застосування знань та вмінь на перших кроках професійної роботи. Педагогічна практика є відправною точкою на шляху входження до сфери мистецтва, оскільки ця форма роботи є індикатором якості професійної підготовки вчителів мистецьких дисциплін.

Шляхи реформування й оптимізації сучасної музично-педагогічної освіти визначені у працях таких китайських дослідників, як Ван Яхуа, Лі Юєген, Ма Хонуінь, Нян Сяо Лінь, Чень Вень та ін.

Аналіз стану педагогічної практики в Китаї свідчить про те, що студенти не завжди підготовлені до творчого вирішення естетико-виховних завдань, використання власного художньо-естетичного досвіду в навчально-виховному процесі школи. Це зумовлено тим, що така форма навчання як педагогічна практика в сфері фахової підготовки студентів вважається другорядною і не усвідомлюється як професійно значуща. Зазначені суперечності загострюються появою нових типів навчальних закладів з підвищеним рівнем гуманітарно-естетичного компонента змісту освіти і виховання.

Китайський дослідник Ван Яхуа, який займається проблемами вищої музично-педагогічної освіти, приділяє особливу увагу питанням педагогічної практики. Так, він зазначає, що в системі підготовки кваліфікованих вчителів музики для початкових і середніх шкіл та інших мистецьких установ особливими вимогами до педагогічної практики є «адаптація студентів до школи, закладення любові до музичної освіти через викладацьку діяльність і музичну практику, оскільки це покращує їхні досягнення у забезпеченні багатих емоційних переживань учнів, розвитку шляхетних почуттів, закладення у своїх вихованців